

BILDANDE AV KÄLL- OCH MJÖTRÄSKENS NATURRESERVAT I
KALIX KOMMUN

Vår handläggare: Birgitta Öster, naturvårdsenheten

Uppgifter om naturreservatet

Namn: Käll- och Mjöträskens naturreservat
Kommun: Kalix
Socken: Sangis
Läge: Vid Europaväg 4 ca 25 km öster Kalix
och ca 25 km väster Haparanda
Kartblad: Topografisk karta 25 N NV
Ekonomisk karta 25 N 5a och b
Gräns: Se bifogade kartor
Areal: 174,5 ha
Därav landareal: Ca 150 ha
Fastighet: Källträsk 1:1
Naturvårds- Skogsvårdsstyrelsen
förvaltare:

Beskrivning av området

Naturreservatet omfattar Källträsket, inre och yttre Mjöträskan samt omgivande våtmarker och skogsområden. Området är starkt kulturopverkat av myrslätter och betning. Hävden av myrslättermarkerna har upphört men spår av aktiviteterna syns tydligt i form av talrika lador (mest ruiner och grunder). Under slätterepoken har vattenståndet reglerats bl a med hjälp av kanalen från Källträsket. Omgivande skogsmark består till största delen av tallskog men i vissa delar är inslaget av gran och lövträd stort.

1988-05-10

221-10733-86

Det är främst de stora förekomsterna av vattenaloe (*Stratiotes aloides*) som gör området till en unik botanisk lokal. Vattenaloe är mycket sällsynt i övre Norrland. Förutom i Käll- och Mjöträskan är den bara känd från en lokal vid Vindelälven och vidare söderut först i Medelpad. Även förekomsten av den sällsynta vattenväxten hornsärv (*Ceratophyllum demersum*) jämte flera andra näringskrävande vattenväxter innebär att området är av synnerligen stor betydelse för kännedomen om vattenvegetationens utvecklingshistoria i länet.

Sjöarnas höga eutrofigrad (närlingsrikedom) medför goda betingelser för produktionen av vattenvegetation och lägre fauna vilket bl a gynnar den högre faunan. Bl a är fågellivet rikt i området. Det är särskilt som rast- och födolokal Käll- och Mjöträskan har stort zoologiskt värde.

Ärendets beredning

Frågan om skydd av Käll- och Mjöträskan väcktes 1968. Efter viss inventering och utredning inom länsstyrelsen kom markägareutredning och senare fastighetsreglering till stånd genom lantmäteriets försorg. Flera informationsmöten och förhandlingar har avhållits i Sangis. Staten förvärvade äganderätten till det aktuella området 1982. Naturinventering har skett och publicerats 1985.

Områdets betydelse och behov av skydd

Området är av riksintresse för naturvård och friluftsliv (ingår i N 32 och F 2).

Området är botaniskt intressant genom den för länet unika förekomsten av vattenaloe. Lokalen bör skyddas. Även andra arter, t ex hornsärv och kavelddun, är så pass ovanliga i länet att ett skydd är motiverat. Allmänekologiskt har området intresse genom den utvecklingshistoria som vattenvegetationen uppvisar. Zoologiskt har framförallt Källträsket högt värde som rast- och födolokal för exempelvis gäss, tranor, änder och vadare. För att behålla både de botaniska och zoologiska värdena måste områdets hydrologiska och vattenkemiska balans hållas under kontroll. Skogsdikningar, avverkningar, utfyllnader etc i vattenområdet eller dess omedelbara omgivning skulle kunna medföra negativa konsekvenser. Området bör förklaras som naturreservat.

Länsstyrelsens beslut

.....
.....
Det ovan beskrivna området, vars avgränsning framgår av bifogade kartor (bilaga 1 och 2), bör särskilt skyddas och vårdas på grund av sin betydelse för kännedomen om landets natur. Länsstyrelsen förklarar därför med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1974:1025) området som naturreservat. Naturreservatets namn ska vara Käll- och Mjöträskens naturreservat. Ändamålet med reservatet ska vara att bevara områdets vetenskapliga värden.

Ändamålet ska tryggas genom att
- vattenområdets flora och fauna lämnas till fri utveckling !
- eventuella åtgärder som vidtas i eller intill vattenområdet sker under kontroll.

Vid eventuell ändring av Europaväg 4 genom eller intill reservatet ska en sådan ske i samråd med länsstyrelsen och genomföras så att minsta möjliga påverkan på naturvärdena sker. Särskilt beslut om en sådan ändring kan därefter tas med stöd av 12 § naturvårdslagen.

För området ska gälla de föreskrifter enligt 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen, vilka anges nedan.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i rätten att förfoga över fastighet inom reservatet

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att

1. utföra dikning, muddring, utfyllnad, tippning, borrhning eller sprängning
2. utföra täkt eller annan schaktning
3. bygga vägar
4. anordna upplag
5. jaga änder, gäss och vadare eller bedriva övnings-skjutning
6. uppföra helt ny byggnad
7. använda kemiska preparat (t ex rotenon eller kalk)
8. påföra gödsel

1988-05-10

221-10733-86

Utan länsstyrelsen tillstånd är det förbudet att

9. inplantera fisk

10. uppföra stängsel eller framdraga ledningar

11. utföra skogsavverkning eller röjning.

Ovanstående föreskrifter skall inte utgöra hinder för tillåten renskötsel i området, gängse vägunderhåll vid Europaväg 4 samt normalt underhåll av telekabel utmed Europaväg 4. Ev förändring av diken inom zon III i skötselplanen ska dock föregås av samråd med länsstyrelsen.

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet

- utmärkning av och information om reservatet

- åtgärder som erfordras för att minska risk för skador på omgivande skog samt i övrigt åtgärder som preciseras i skötselplan som ingår i detta beslut.

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttä inom reservatet

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att

1. göra åverkan på mark eller växtlighet såsom att plocka eller gräva upp örter, gräs, mossor eller lavar, ej heller bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar. Det är dock tillåtet att använda torra grenar för att göra upp eld
2. avsiktligt störa djurlivet
3. anbringa tavla, plakat, affisch, inskrift eller liknande
4. köra med motordrivet fordon, annat än på för motorfordon särskilt anlagda vägar.

Föreskrifterna ovan gäller även markägare och innehavare av särskild rätt.

1988-05-10

221-10733-86

D. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdsförordningen om
naturvårdsförvaltningen

Länsstyrelsen fastställer bifogad skötselplan (bilaga 3).
Inom ramen för denna kan länsstyrelsen fortlöpande meddela
direktiv för förvaltningen.

Detta beslut kan överklagas hos Miljö- och Energidepartementet, se bilaga 4.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet
deltog landshövding Curt Boström jämte ledamöterna K-G
Holmqvist, Annie Persson, Filip Johansson, Bengt Söderholm,
Östen Holmqvist, Gunnar Fors, Evert Henriksson, Ulf Sundberg,
Folke Bladfors, Per-G Sundström, Göte Pettersson, Lars
Spolander, samt suppleanterna Toivo Hofslagare och Roland
Boström.

I den slutliga handläggningen deltog även länsrådet Jan-Olof
Hedström, naturvårdsdirektör Karl-Evert Pousette, byrådirektör
Hans Furmark, enhetschef Börje Pekkari, bitr länsarkitekt
Bo Löwendahl, chefsjurist Gustav Bjelle samt avdelningsdirektör
Håkan Håkansson, föredragande.

Curt Boström

Håkan Håkansson

Bilagor

1. Top.karta 25 N NV
2. Ekon.karta 25 N 5 a, b
3. Skötselplan inkl skötselplanekarta
4. Hur man överklagar
5. Registeruppgifter
6. Ekonomisk utredning till skötselplan (fastställs ej)

1988-05-10

221-10733-86

SÄNDLISTA

Kopia + karta till
Statens naturvårdsverk (2 ex) Rek/mb
Statens planverk
Vägförvaltningen Rek/mb
Fastighetsbildningsmyndigheten i Kalix distrikt,
Floragatan 14, 952 00 KALIX Rek/mb
Skogsvårdsstyrelsen Rek/mb
Kalix kommun Rek/mb
SNF-kretsen i Kalix, c/o Anders Hallman, Pl 1575,
952 00 KALIX
Televerket, Box 50050, 951 05 LULEÅ
Sangis jaktvårdsområde c/o P A Lindqvist, Äsvägen 2
950 55 SANGIS
Lantmäterienheten (fastighetsregistreringen)
Planenheten
Lantbruksenheten
Rennäringsenheten
Länsantikvarien
Kommunikationsenheten
Akten
Pärmen

SKÖTSELPLAN

1 DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

1.1 Övergripande mål

Syftet med förvaltningen av reservatet är att skydda och bevara ett sjöområde med unik vattenvegetation.

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder

1.2.1 Hävd av skogsområdet

Mål: Att bevara skogen som ett viktigt komplement till Sjö-/myrkomplexet.

Åtgärder: Skogen inom zon I (skogsholmar) ska lämnas att utvecklas fritt. Ingen form av avverkning, röjning eller plantering får utföras. Inom zon II och III kan erforderliga skogsbruksåtgärder vidtagas som röjning, gallring och tillvaratagande av stormfälld skog. Kantzonen mot myrområdet skall bevaras intakt. Vid E4:an (zon III) kan viltsiktröjning äga rum även i kantzonen.

1.2.2 Hävd av gammal slättermark

I reservatet har slätter bedrivits. Vegetationsutvecklingen går mot naturlig myrvegetation. För mål och åtgärder se 1.2.4.

1.2.3 Hävd av byggnader

Talrikt med lador har förekommit inom reservatet. Många har rivits och bortforslats medan andra har fått förfalla sedan slätterepoken upphörde. Eftersom vegetationssuccessionen innebär att den s k våtslättervegetationen alltmer försvinner finns det inte heller någon direkt anledning att med aktiva åtgärder bevara ladorna. Befintliga lador kan dock tills vidare stå kvar.

1.2.4 Vård av myr-/ och sjöområdet

Mål: Att bibehålla och eventuellt förbättra betingelserna för främst den befintliga vattenvegetationen och djurlivet.

Åtgärder: I första hand bör utvecklingen av vattenaloe- och hornsärvbestånden följas. Vid eventuella förändringar i negativ riktning kan en vattenståndsreglering eller höjning av näringstillgång vara aktuell efter särskild utredning. Befintliga diken och kanaler lämnas tills vidare i oförändrat skick. Förbättring av diken inom zon III bör ske i samråd med länsstyrelsens naturvårdsenhet.

Av stor vikt är att ytterligare skogsdräneringsvatten ej leds till Käll- eller Mjöträskan p g a risk för förorening, sedimenttillförsel och svallisbildning.

1.2.5 Jakt och faunavård

Jakt är tillåten inom naturreservatet på allt vilt för vilka jakttid finns, utom på änder, gäss och vadare. Området ingår i Sangis jaktvårdsområde (senaste upplåtelseavtal 1977-07-31, gäller 25 år).

Mål: Ett för trakten representativt djurliv ska främjas.

2 ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

2.1 Övergripande mål

Reservatet är avsatt i första hand för den vetenskapliga naturvården. De åtgärder för friluftsliv som kan komma att bli aktuella ska syfta till att skydda den känsliga florin och möjliggöra för besökare att se de intressantaste områdena inom reservatet.

2.2 Riktlinjer och åtgärder

2.2.1 Tillgänglighet

Ändring av nuvarande förhållanden är inte aktuellt.

2.2.2 Friluftsanordningar

Besöksfrekvensen i reservatet är mycket låg. Inga särskilda åtgärder till skydd för vegetationen eller för att underlätta för besökare är därför nödvändiga i dagens läge.

LÄNSSTYRELSEN
I NORRBOTTENS LÄN

Om antalet besökare förväntas öka kan en spångad stig ("botaniststig") diskuteras. Eventuellt kan även en rastplats vid E4:an bli aktuell.

2.2.3 Renhållning

Av allmänheten besökta platser städas genom naturvårdsförvaltarens försorg.

2.2.4 Information

Informationsskyltar sätts upp enligt skötselplanekartan.

2.2.5 Utmärkning av naturreservatets gränser

Ska utföras enligt svensk standard (SIS 031522).

3 NATURVÅRDSFÖRVALTARE

Skogsvårdsstyrelsen ska vara naturvårdsförvaltare.

4. TILLSYN

För tillsyn svarar naturvårdsförvaltaren.

5 DOKUMENTATION

Fortlöpande dokumentation av utförda åtgärder ska ske genom naturvårdsförvaltarens försorg varvid anges utförda åtgärder, tidpunkt, kostnader, finansiering, noteringar om åtgärdens effekt o s v.

Vidare noteras särskilt förändringar i besöksfrekvens/ besökarkategori, slitage, hydrologiska förändringar och förändringar i florän. Dokumentationen ska ligga till grund för revidering av skötselplanen. Vattenaloe- och hornsärvbestånden bör dokumenteras med ett tidsintervall av 5 - 10 år.

6 FINANSIERING

Samtliga åtgärder och anläggningar bekostas av staten.

Ekonomisk utredning har gjorts, som dock ej fastställs i detta beslut. Se bilaga 6.

LÄNSSTYRELSEN
I NORRBOTTENS LÄN

Registeruppgifter om Käll- och Mjöträskens naturreservat

Namn	Käll- och Mjöträskens naturreservat
Kommun	Kalix
Socken	Sangis
Läge	Vid E4 ca 25 km öster Kalix och 25 km väster Haparanda
Kartblad	Topografisk karta 25 N NV Ekonomisk karta 25 N 5a,b
Gränser	Mitt i den kraftigt punktstreckade linjen på bifogade kartor (bilaga 2 och 3)
Fastighet	Källträsk 1:1
Naturvårdsförvaltare	Skogsvårdsstyrelsen
Markägare	Staten (naturvårdsfonden)
Area	174,5 ha
Därav landareal	Ca 150 ha
Naturtyper	Myr, sjö, barrskog, blandskog, lövskog, substratdominerad mark
Landskapstyper	Myr-, sjö-, skogslandskap
Naturgeografisk region	29 b. Kustslätter och dalar med finsediment kring norra Bottenviken, område med kortare vegetationsperiod
Skyddsmotiv	Botaniska, Zoologiska, Allmän- ekologiska
Skyddsföreskrifter	Indispensabla A1-8 Dispensabla A9-11
Skyddsföreskrifter produktiv skogsmark	A1, 2, 3, 4, 7, 8, 11 gäller ca 30 ha barrskog
Planerade anlägg- ningar	Inga
Skötselplan	Särskild bilaga (bilaga 3)
Inventeringar, övrig dokumentation	Länsstyrelsens rapportserie nr 9 1985

Naturvårdsobjekt: Käll- och Mjöträskens

Kommun:

Län:

naturreservat

Kalix

Norrbottn

UTREDNING AV KOSTNADER OCH INTÄKTER FÖR NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Undantagen från fastställelse enligt 9 § NVF

Upprättad 1987

Skötsel- område Skötsel- objekt nr	Kostnader				Intäkter		
	Typ av åtgärd	Arbetskraftbehov i normaldagsverken		Investeringsbehov (avser material, maskiner etc) i kr		Typ av intäkt	Kr
		Bå 1-5	Bå 6-10	Bå 1-5	Bå 6-10		Bå 1-5 Bå 6-10
1	2	3		4		5	6
	<u>Istandsättningsåtgärder</u>						
	Informationsskyltar(5 st)	3	1	5 000	1 000		
	Gränsmarkering	10	2	4 000	500		
	<u>Underhållsåtgärder</u>						
	Allmän tillsyn, dokumentation, renhållning	5/år	5/år	1 000/år	1 000/år		

Norrbottens läns författningssamling

Länsstyrelsens föreskrift

om bildande av två nya naturreservat i Kalix kommun;

utfärdad den 10 maj 1988.

Länsstyrelsen har med stöd av 7 § naturvårdslagen beslutat bilda två nya naturreservat i Kalix kommun. **Käll- och Mjöträskens naturreservat** ligger på ömse sidor om E4 och har främst intresse genom de stora förekomsterna av vattenaloe och hornsärv. De är också viktiga rast- och födolokaler för änder, gäss och vadarer. **Marabacken-Notvikrå** strax söder om E4 har ett utpräglat botaniskt intresse genom sin koncentration av sällsynta orkidéer, men även andra ovanliga växtarter förekommer.

Beslutet gäller från och med den 10 maj 1988.

LÄNSSTYRELSEN

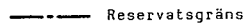
CURT BOSTRÖM

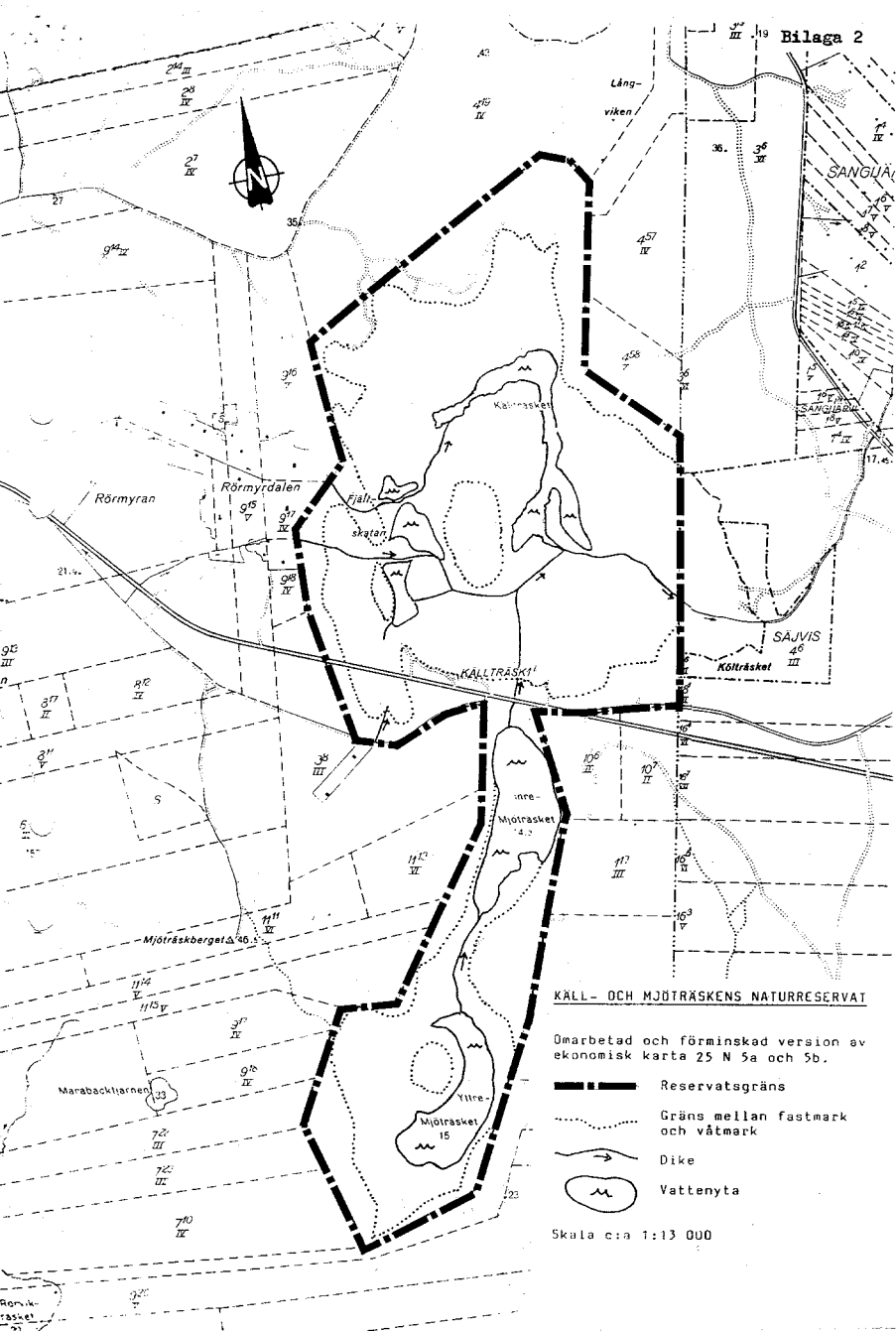
Håkan Håkansson

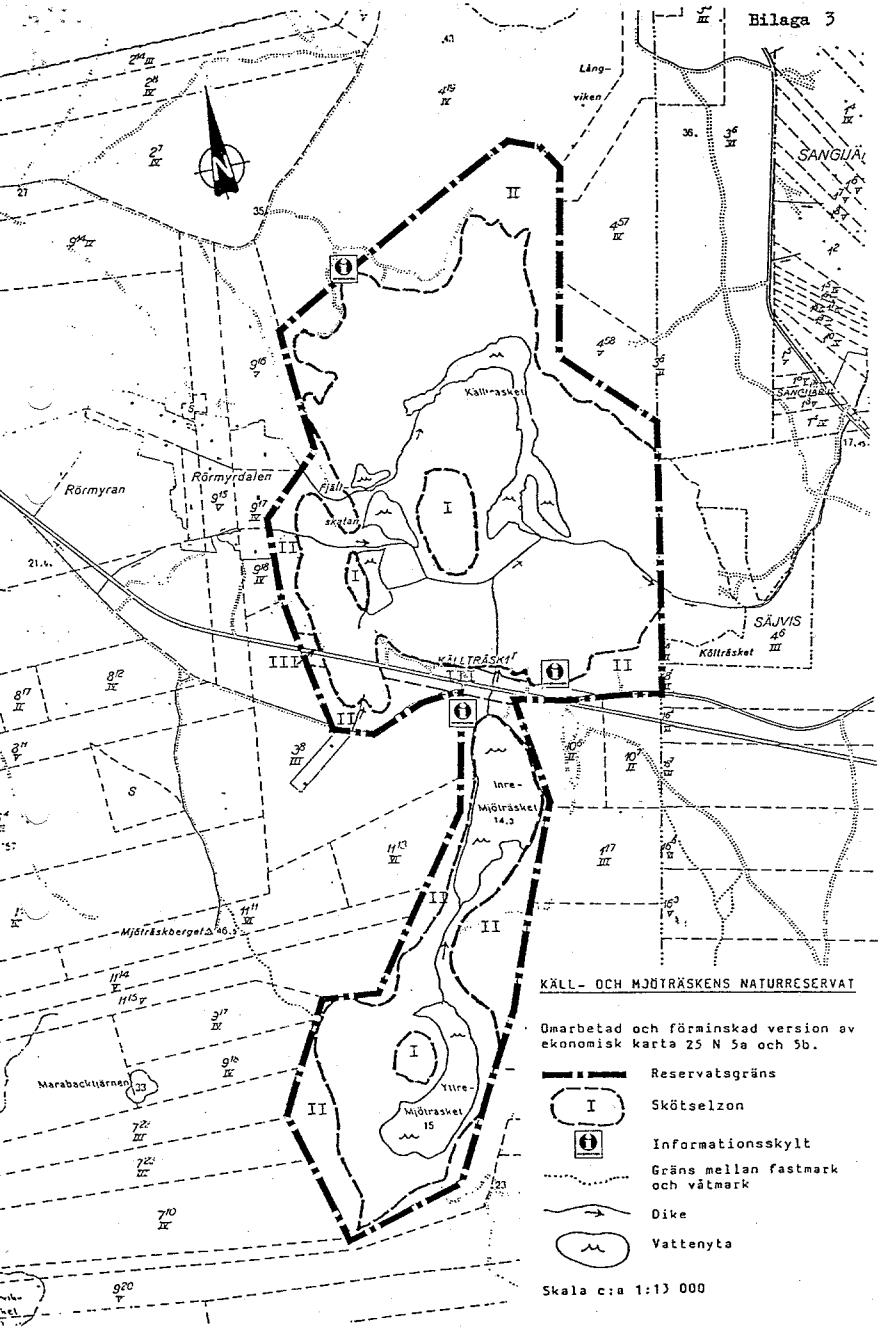
25 FS 1988:24

A 12

Utkom från trycket
den 8 juni 1988.

KÄLL- OCH MJÖTRÄSKENS NATURRESERVAT

Omarbetad och förminskad version av ekonomisk karta 25 N 5a och 5b.

	Reservatsgräns
	Skötselzon
	Informationsskylt
	Gräns mellan fastmark
och våtmark
	Dike
	Vattenyta

Skala c:a 1:13 000